

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Центр болгаристики та балканських досліджень
імені Марина Дринова

Харківське міське товариство болгарської культури
імені Марина Дринова

Болгарська академія наук
Інститут історичних досліджень
Комісія істориків Україна-Болгарія
Община Панагюриште

ДРИНОВСЬКИЙ ЗБІРНИК

ТОМ V

Академічне видавництво імені проф. Марина Дринова

Харків – Софія

2012

ДРАГОМАНІВСЬКІ СТУДІЇ

Рецензія на книгу: Матеріали четвертої та п'ятої наукових конференцій „Драгоманівські студії“. Міністерство закордонних справ України, Посольство України у Болгарії, Товариство „Мати Україна“, Українська недільна школа. Софія, 2011. 100 с.

В. М. Власенко

Останнім часом увагу науковців все частіше привертає історія української діаспори. Україна хоче більше знати про закордонних українців, які зуміли в іншому етнічному, мовно-м, релігійному, політичному, соціальному та культурному середовищі зберегти національну самобутність. Тривале існування діаспори як складного суспільно-політичного та культурного явища стало можливим завдяки цілій низці різноманітних факторів. Одним з них є самоорганізація закордонних українців, тобто розбудова відповідних організаційних структур та їхня взаємодія.

Показовою у цьому контексті є українська діаспора у Болгарії. Самоорганізація тамтешніх українців виявилася не тільки у створенні громадських організацій, української преси (друкованої та електронної), але й у проведенні наукових форумів. Спільними зусиллями кількох українських організацій та Посольства України у Болгарії декілька років поспіль у Софії проходилися наукові конференції під назвою „Драгоманівські студії“. Зауважимо, що така форма діяльності закордонних українців є доволі рідкісним явищем, оскільки передбачає наявність певного прошарку відповідного рівня фахівців, а тому є непересічною подією для української діаспори.

Рецензований збірник є продовженням започаткованого позаторік видання матеріалів перших трьох конференцій (2006–2008 рр.). У створенні збірника взяли участь тамтешні українці, члени Асоціації українців Болгарії й Асоціації болгарсько-української дружби та співробітництва, викладачі відділення україністики факультету слов'янської філології Софійського університету імені Св. Климента Охридського, співробітники Мітрейд ЕООД, дипломати, Почесний консул України в м. Русе П. Бобоков. Інформаційними партнерами конференції та збірника виступили електронне видання „Украински вестни“ та власний кореспондент УКРІНФОРМу в Болгарії О. Білик.

До збірника увійшли матеріали ІV конференції, що відбулася 30 вересня 2009 р. у приміщенні Посольства України в Болгарії. На початку збірника задекларовані мета та завдання конференції, оприлюднені привітання Надзвичайного й Повноважного Посла України в Республіці Болгарія В. Кальника, виконавчого директора фундації „Мати Україна“ О. Коцевої, співробітників відділу координації вітчизняних та зарубіжних центрів українознавства Національного науково-дослідного інституту українознавства, учасників форуму.

Програма конференції була традиційною. Перша секція присвячена М. Драгоманову, друга – збереженню етнонаціональної ідентичності українців у Болгарії. У рамках першої секції опубліковані доповіді керівника Української недільної школи у Софії А. Якимової „До 150-річчя створення перших недільних шкіл у Києві: М. П. Драгоманов та інтерпретація ідеї недільних шкіл на початку ХХІ ст.“ та кандидата філологічних наук Р. Камберової „Ли-

тературната ситуація в Україна в края на XIX и началото на XX век и връзките ѝ с останалите славянски литератури“. Перша авторка на основі архівних матеріалів та літератури довела, що перша недільна школа у Російській імперії була створена 1859 р. у Києві. До її відкриття був причетний і Михайло Петрович Драгоманов. А. Якімова розповіла також про започаткування української недільної школи у Болгарії. Друга авторка охарактеризувала становище української літератури на межі XIX–XX століть та її зв'язок з чеською, польською, словацькою та російською літературами. У цьому розділі збірника опублікована інформація про презентацію книги „Дмитро Павличко. Златна ябълка. Преведе от украински Ваня Петкова“, в якій йдеться про творчість Д. Павличка та переклади на болгарську мову його поезій Вані Петкової – болгарської поетеси українського походження. Книгу презентувала донька поетеси О. Ал-Ахмед.

У матеріалах другої секції представлені доповіді А. Якимової про посла України у Болгарії Олександра Шульгина, сучасного українського дипломата, кандидата наук В. Пейчева про співпрацю Посольства України в Болгарії з українською діаспорою. Дві доповіді присвячені найстаршому за віком і часом перебування у Болгарії дуаену української діаспори у цій країні Сергію Юзефовичу (1915 року народження). Доповідачі – журналіст, секретар Фондації „Мати Україна“ В. Жуківський та член Асоціації болгарсько-української дружби та співробітництва О. Конова. У наступних доповідях К. Панковського та О. Конової йдеться про діяльність сучасних українських та українсько-болгарських громадських організацій.

У наукова конференція, що відбулася 30 вересня 2010 р. у Софії, була приурочена до 115 роковин смерті М. Драгоманова. Почесними гостями форуму були заступник голови Верховної Ради України, кандидат історичних наук М. Томенко, Надзвичайний та Повноважний Посол України в Республіці Болгарія В. Кальник, професор, декан юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка І. Гриценко, асистент кафедри слов'янської філології Львівського національного університету імені Івана Франка О. Сорока, доцент, декан історичного факультету Софійського університету ім. Св. Климента Охридського П. Мітев, професор, співробітниця Інституту літератури БАН Л. Мінкова, доцент, голова Асоціації українців Болгарії Л. Терзійська та співробітниця Національного етнографічного музею у Софії С. Ракшиєва. Вітальні слова виголосили М. Томенко та В. Кальник. Під час конференції відбулися презентації двох книг: Драгоманов Михайло: автожиттєпис / упор.: І. С. Гриценко, В. А. Короткий, М. В. Томенко. – К.: Либідь, 2009 та Хинчев Г. Иконостас на първите. София, Орбел, 2010.

У збірнику представлені доповіді за двома секціями. Перша присвячена М. П. Драгоманову та його родині. У доповіді Л. Мінкової „Михаил Драгоманов и българската украинистика“ йдеться про зародження українистики у Болгарії, співпрацю українців болгарина Л. Каравелова, росіянина І. Прижова, українця М. Драгоманова, українознавчі студії І. Шишманова. У доповіді Л. Терзійської „Из историята на един велик живот“ висвітлено творчу співпрацю Михайла Петровича Драгоманова та його сестри Олени Петрівни Драгоманової-Косач (Олена Пчілка), охарактеризовано їхні статті на сторінках „Вестника Европы“. В. Жуківський проаналізував творчий доробок та дипломатичну діяльність онука М. Драгоманова Димитра Шишманова. В. Драгулева поділилася враженнями від спілкування з онукою мислителя Наталією Драгомановою (донька Світозара Драгоманова), яка донині проживає у Будапешті. А. Якімова звернула увагу на ступінь висвітлення родоводу та родинних зв'язків Драгоманових у книзі „Драгоманов Михайло: автожиттєпис“.

У матеріалах першої підсекції „Культурологічний підхід до викладання мови і літератури“ подані доповіді аспіранта Софійського університету С. Узанова про ненормативні явища в лексиці української мови, викладачів цього ж університету В. Драгулевої та О. Сороки про роль літератури та культури при вивченні української мови як іноземної.

Друга підсекція присвячена теорії та практиці перекладу. А. Якімова охарактеризувала „Передмову“ Д. Шишманова до його перекладу „Історії української літератури“ С. Сфремова. С. Атанасова розповіла про свого батька – перекладача, літературознавця та українця Петка Атанасова.

Третя підсекція „Етнографічні рефлексії у XXI ст.“ представлена доробком А. Якимової про першу виставку української вишивки у Софії та директора Історичного музею м. Іхтіман В. Міневої щодо особливостей іхтіманської народної вишивки.

У матеріалах четвертої підсекції „Україна у масмедійному і віртуальному просторі Болгарії“ подані доповіді Р. Камберової про проект „Българска виртуална україністика“ та Ц. Кітанова про ресурси в українському інтернет просторі.

У доповідях Секції II „Збереження етнонаціональної ідентичності українців в Болгарії“ розкрита діяльність сучасних громадських організацій української діаспори у Болгарії, зокрема Фондації „Мати Україна“ (В. Драгулева), Асоціації болгарсько-української дружби та співпраці у Софії (О. Конова), Товариства „Український дім“ у м. Сілістра (Т. Коларова), молодіжної організації при Фондації „Мати Україна“ (В. Гніденко).

Матеріали збірника свідчать не тільки про розширення кола учасників конференції, але й урізноманітнення тем, що висвітлювалися на них. Сподіваємося, що на наступних конференціях будуть підніматися політичні, філософські, соціологічні, українознавчі аспекти творчого доробку Михайла Драгоманова, будуть висвітлюватися його науково-педагогічна діяльність у Болгарії, а також літературна, політична та громадська діяльність Лідії Шишманової, Світозара і Димитра Драгоманових та інших представників відомої родини. Варто також залучити до участі у конференції фахівців з України. Це підвищило б статус конференції та розширило коло питань для обговорення.

Рецензований збірник заслуговує позитивної оцінки. Він приверне увагу фахівців з історії України та Болгарії, міжнародних відносин, слов'янознавства, україністики, а також усіх, хто цікавиться історією та сучасністю українсько-болгарських відносин.